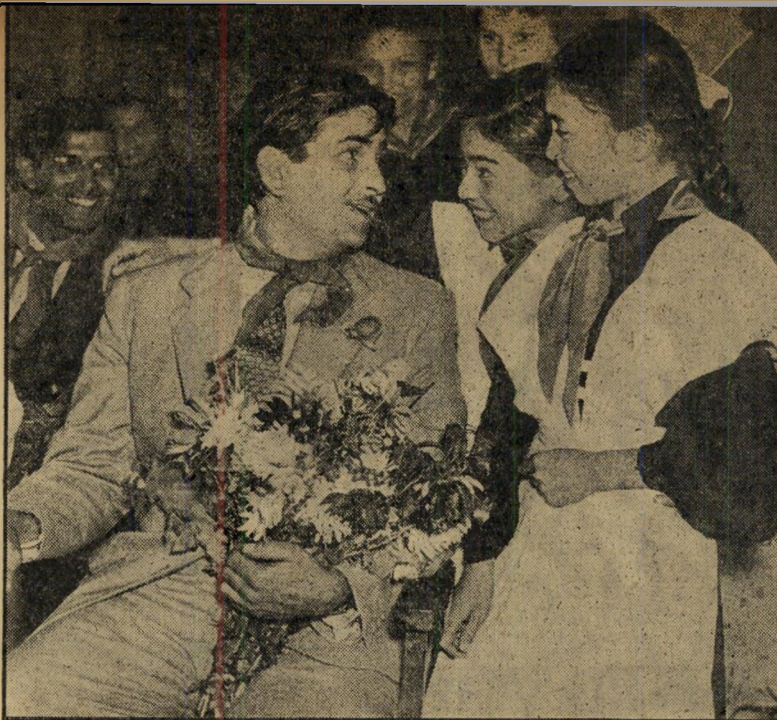

שכמה נטל העולה בהרבה על זה הרובץ על שכם הגבר.
קודם כל היא חייבת לעבוד. אמנם בוטל לא מזמן החוק שהייב כל אורח סובייטי לעבוד, אולם המציאות מכריחה כל אשה לעבוד. כי ברוסיה קיים מחסור אדיר בידים עובדות בכל המקצועות. במקום לחכות לידרות חדשים של ידי גברים, גייסה החברה הסובייטית את הידיים הנשיות למלאכה. והן עוסקות במקצועות ובעבודות הבלתי-נשיים ביותר: הן בנאות, מטאטאות רחב, תכנות במפעלי פלדה, מהנדסות אווירונים, סוללות כבישים ומצחצחות-נעליים -- נוסף על הן מקצועות הנשיים יותר כמו זבניות, גננות, ספרות, מורות, כימאיות ורקדניות. בענף הרפואה, למשל, מהוות הנשים רוב מוחלט ומדי שנה מסיימת שבע רופאות את הן פקולטות לרפואה לעומת כל שלושה גברים.

קשה למצוא עוזרת

אחת הרופאות האלו היא מריה לבובנה שפרהובסקיה, חידורגית בת 38, העובדת בבית-החולים של שרות הר-כבות. היא סיימה חמש שנות לימודים באוניברסיטת אודיסה לפני 13 שנה, עברה סטאג' של שלוש שנים באחד מבתי-החולים בעיר זו. בעלה קצין צבא גבוה ומדי פעם חייבת המשפחה -- מריה, בעלה ושני ילדיהם -- לנדוד מעיר לעיר, בהתאם להוראות הצבא.

מריה, אשה גבוהה ומוצקה, בעלת שיער שחור ופנים יפים מאד, מרחיחה 1100 רובל לחודש, כולל תשלום מיוחד לשעות נוספות ולחריגות -- בערך 300 ל"י לחודש. פועל תעשייתי סוג א' מרחיח יותר ממנה. היא

האליר
נוכחי הקולנוע הבמאי היצורן ההודי ראג' קאפור, מוקף מעריצות סובייטיות. בכל מקום שהופיע נדחקו סביבו נערות, ביקשו ממנו חתימה או התרגשו עד לדמעות ולמראהו. כנראה שלא נושאי סרטי הסוציאליזם בלבד היו מקור ההתרגשות.

ושיער מקורול ומסולסל מזכיר גורא כב- שים לפני הגו.

עובדות החיים במערומיהן

בחזרה הסובייטית הממוצעת אי-ננה צובעת את שפתיה בשעות היום.

הילדים צעירים יותר, היתה למשפחת שפ' רהובסקי עוזרת-בית. אתה לא יודע מה זה להשיג עוזרת בית! נאנחה, קשה מאד למצוא בחורה באמת טובה. אם היא שהה משהו, היא רוצה ללמוד מקצוע ולהתקדם. כמה פעמים שמעתי מלים אלה מפי עקרת בית תל-אביבית?

עתה הילדים הם בני 13 ו-6. בבוקר, בצאתה לעבודה, מכניסה אותם מריה לבית-הספר. הם אוכלים שם ארוחת-צהריים ובגמר עבודתה היא לוקחת אותם בחזרה הביתה. "אבל אל תחשוב שבצלי יושב לו בנחת מן הצד כשאני עושה את כל העבודה בבית. גם הוא עוזר ברחיצת כלים ובטיפול בילדים. בבית, אני המפקד."

גם סגני-האלופים והאלופים הסובייטיים המהוללים הם טוראים פשוטים בבית.

בית-החרושת ליופי

מכון היופי ברחוב תיאטרלנייה במוסקבה הוא בית-חרושת לנשיות. עברתי במקרה ברחוב, כאשר ניתן על ראשי גל של בושם רוסי כבד, הבושם יצא מבעד לדלת של חנות שבצלי יושב לו בנחת מן שיעיד מה מתרחש מאחוריה. נכנסתי.

השומר, גבר זקן משופם, הסביר לי כי טעיתי בכתיבתו: "בשביל גברים זה ברחוב השני". בינתיים הספקתי להבין היכן אני. בתדר-המתנה אפלולי במקצת ישבו קרוב לעשרים נשים, המתינו שיקראו להן לאחד האולמות שמסביב.

הסברתי לשומר כי אני זר ורוצני לבקר ולצלם במכון. הוא קרא למנהל. המנהל קרא למנהלת. המנהלת קראה לעוד מישויה, ושלושתם הודיעו לי בחיובים: "פוזוולסטסה. בבקשה, אפשר לצלם."

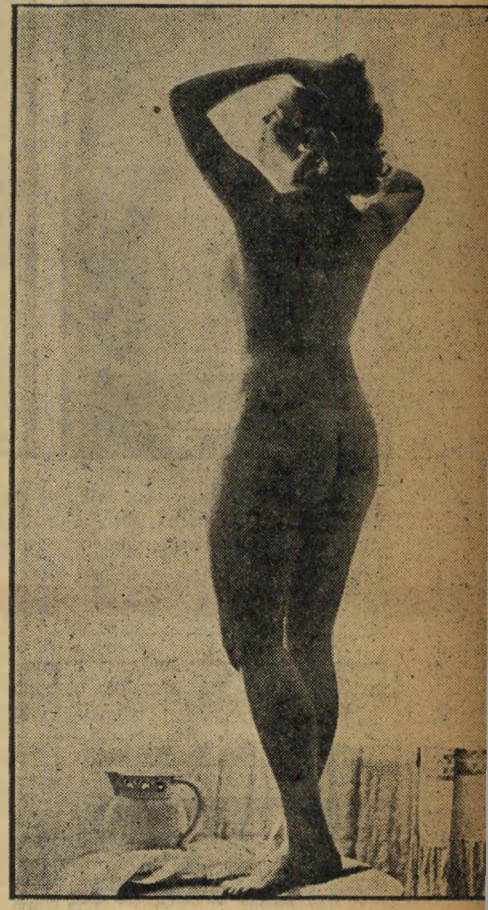
באולם המרכזי, לאורך ארבעת הקירות, עמדו כיסאות לבנים של ספרים, ולפני כל אחד ראי גדול, על כסא ישיבה אשה, בשלב אחר של טיפול בשערותיה.

"כל יום עוברות כאן 570 נשים", הסי בירה המנהלת בגרמנית. "80% פועלות, היתר אינטליגנציה. יש להן כאן כל השי רותים: מניקור -- 3.70 רובל (600 פרוטה); תספורת -- 350 פרוטה; חפיפת-ראש -- 500 פרוטה; סלסול תמיד -- 900 פרוטה. מסאג' פנים ומישחות שונות לספול בעור -- לירה וחצי."

ידידה תל-אביבית, המבקרת בקביעות ב-מכון יופי ישראלי, סיפרה לי אחר כך כי המחררים זולים בהרבה מאלה שהיא משלמת בארץ.

פניה וינגרדובה, עובדת המכון העוסקת במקצועה מזה 25 שנה והנראית כמו דר' כסית מתצר הצאר, הסבירה לי מה הם מושגי היופי של האשה הסובייטית, תוך כדי מריחת פניה של לקוחה במשחה לבנה סמיכה.

"האופנת האחרונה כאן היא הסילסול הי-תמידית, הנה, אתה רואה את הבחורות הי-מחכות בחוץ? 90% מהן רוצות סילסול תמידית. כל עוד הן נערות, הן מסתפקות בצמות. אחר כך הן גוזזות אותן, שיער חלק וקצר נחשב למכוער מאד כאן."

החדש
לפני כמה חודשים עורר ציור סובייטי סערה, בהציגו תמונת עירום. היום מותר לדוגמניות להתערטל.

משלמת מס-הכנסה ומסים שונים, אולם אין היא יודעת כמה. "פשוט מורידים לי מ-המשכורת מה שאני צריכה לשלם, ואין לי מה לומר בכל העסק."

על לה מוציאה היא את משכורתה? ה-רופאה החיננית הצביעה תוך כדי צחוק רענן על האודם שעל שפתיה, על שמלת-המשי הנאה שמתחת לסינורה הלבן, על נעליה הי-אלגנטיות וגרבייה-המשי. "זה לוקח לי את כל הכסף", השיבה. "בעלי אומר שאני גנדרנית ובזבזנית. אבל מה אני יכולה לעשות? זהו טבעה של אשה."

יום עבודתה של מריה הוא של שש שעות וחצי, לפעמים יש צורך לעבוד שעות נוספות, אולם בדרך כלל יש לה פנאי רב לטפל בביתה, לבשל, לטפל בילדים ובערבים לבלות בחברת בעלה או ידידים. כאשר היו

ואינטלקטואלית, היא שייכת בהחלט לדור האטום והרוקינרול. היא חופשיה מאד בהתנהגותה עם הגברים ומגיל צעיר כבר יודעת את עובדות החיים במערומיהן. האהבה הי-חופשית, שהיתה מקובלת מאד בתחילת הי-מסר הסובייטי, שוב אינה פולחן. אולם היא קיימת, כדבר טבעי ומובן מאליו.

כאשר זוג רוצה להתחתן, הוא פונה למשרד הרישום, מביא עדים כי השניים הם רחוקים, ועובר לגור בדירה משותפת -- לרוב עם ההורים, בתנאים דחוקים מאד. רוצים להתגרש? מודיעים על כך בעתון, פונים לבית-משפט השלום ואם יש סיבה הגיונית, מקבלים גט. אולם אחוז הגירושים אינו גבוה. נוסף לכל הסיבות האחרות, קשה למצוא דיור חדש.

הזמנה לבידוי

יצד מבדה נערה מוסקבאית את שעות הפנאי שלה? "על כל פנים לא בבית", השיבה גלינה גלינה מוליקובה, בצרפתית צחה. גלינה בת 18 אופיינית לנערות רבות שפגשתי במוסקבה. היא אמנם רוזה וקלילה מן הנערה הממוצעת, אולם החן, הלבביות, הצבעים ותחיה-הפנים היו רוסיים טיפוסיים.

גלינה, שסיימה השנה את בית-הספר התיכון, היתה רוצה לנסוע ולראות את העולם הרחב. בינתיים היא מבלה את ערביה בקולנוע, בקונצרטים -- ובעיקר בפארקים. הפארקים של מוסקבה הם עולמות בפני עצמם. כל אחד ממתרע על מאות דונאמים של מדשאות, חורשות, בריכות, גני-ששועים, רחבות-ריקוד, אגמי-שייט. בתי-קפה ובמות

הישן-נושן
זוג מוסקבאי נפרד בחצות, ליד ביתה של הבחורה. אחת הבעיות הקשות, המקשה על חיי הזוגות הצעירים במוסקבה, היא המחור בדיור. לכן יודעה הילודה במוסקבה. מספר הילדים הממוצע למשפחה עירונית: שניים.

פתוחות. רכבות זוגות מבלים בהם מדי ערב.

גלינה אוהבת מאד לרקוד. טאנגו, רומבה, בוגי-היגי. מה בנוגע לרוקינרול? היא ליכי-סנה מבט שובב מעיניה הבהירות וענתה: "בטח! אני משתגעת אחרי אלביס פרסלי!"

לראיה התחילה לרוקינרל במרכז המדרכה. ולסיום: "אם משעמם לך ואתה רוצה לר-אות איך מבלים במוסקבה, בוא אתי הערב. ניפגש ליד ספריית לגין בשעה שמונה."

וגלינה לא היתה הבחורה היחידה שהי-מינה בחופשיות כזו גבר זר לבלות איתה. היא התנהגה בדיוק כפי שבגר מתנהג אצ-לנו. וזה, כפי שהסבירה לי מהנדסת-מטוסים חנינית, הוא ההוכחה הסופית שקיים שיווי-זכויות.